

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ร้อง) ขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง โดยกล่าวอ้างว่าเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องและคณะ รวม ๘ คน ลงพื้นที่ไปตรวจสอบการก่อสร้างอาคารชุดแห่งหนึ่งในตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ระหว่างลงพื้นที่ผู้ถูกร้องและคณะพบกับพันตำรวจโท ประเทือง ผลมานะ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรกะรน โดยผู้ถูกร้องพุดจาทำนองตำหนิการปฏิบัติหน้าที่ของพันตำรวจโท ประเทือง กรณีที่พบเห็นการก่อสร้างที่ผิดกฎหมายแล้วไม่จับกุมดำเนินคดี และกรณีทราบการเดินทางของผู้ถูกร้องและคณะแล้วไม่จัดกำลังพลมาดูแล และผู้ถูกร้องยังพุดจาทำนองข่มขู่และให้พันตำรวจโท ประเทือง ขอโทษ แม้พันตำรวจโท ประเทือง กล่าวคำขอโทษและทำความเคารพแบบตำรวจแล้ว ผู้ถูกร้องยังตำหนิว่าพันตำรวจโท ประเทือง บริหารงานไม่เป็นเนื่องจากไม่สามารถดูแลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาปฏิบัติหน้าที่ ไม่เหมาะที่จะเป็นผู้บริหาร ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องและคณะเดินทางไปยังสำนักงานเทศบาลตำบลกะรนโดยสวมเครื่องแบบข้าราชการรัฐสภา และเรียกนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนสอบถามข้อเท็จจริงเรื่องการก่อสร้างอาคารชุดดังกล่าวข้างต้น โดยแสดงพฤติกรรมเสมือนตนเป็นผู้รับผิดชอบหรือมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น แม้นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ผู้ถูกร้องไม่รับฟังคำชี้แจงจากผู้เกี่ยวข้องและยังแสดงพฤติกรรมไม่เป็นกลางด้วยการชี้แนะว่าเจ้าของอาคารชุดกระทำความผิดกฎหมาย พฤติกรรมของผู้ถูกร้องเป็นการอ้างสถานะการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อลงไปตรวจพื้นที่ทั้งที่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงตามกฎหมายและไม่ได้รับมอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการใด การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นพฤติกรรมที่เข้าข่ายใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการตำรวจและนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน เป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗)

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่
พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง โดยกล่าวอ้างว่า

ผู้ถูกร้องใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ ซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องลงไปตรวจสอบในพื้นที่เนื่องมาจากการร้องเรียนของราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการก่อสร้างอาคารชุด เดอะ พิค เรสซิเดนซ์ ของบริษัท กะตะปะช จำกัด บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ซึ่งศาลปกครองนครศรีธรรมราชมีคำพิพากษาให้เพิกถอนเนื่องจากการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ย่อมสามารถเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงนำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ตามอำนาจหน้าที่ โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ การที่ผู้ถูกร้องไปตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้พบและพูดคุยกับพันตำรวจโท ประเทือง ตามคำกล่าวอ้างของผู้ร้อง แต่เป็นการสอบถามเพื่อให้พันตำรวจโท ประเทือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามหน้าที่และกฎหมาย ส่วนผู้ปฏิบัติจะดำเนินการตามที่ตนสอบถามหรือไม่ เป็นเรื่องของผู้ปฏิบัตินั้น สำหรับการจัดกำลังพลดูแลผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะนั้น เนื่องจากการลงไปในพื้นที่การก่อสร้างอาคารชุดเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง มีการจัดเวทีรับฟังข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้าง มีประชาชนเข้าร่วมประมาณ ๒๐๐ คน การจัดเวทีลักษณะนี้ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาดูแลรักษาความปลอดภัยผู้ถูกร้องและคณะ แต่ให้มาดูแลการจัดเวทีของประชาชนที่เกี่ยวข้อง และเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้เชิญนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนมาพบและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกร้องและคณะ ณ ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต การที่ผู้ถูกร้องนำผลคำพิพากษาของศาลปกครองนครศรีธรรมราชและข้อเท็จจริงที่มีการร้องเรียนสอบถามนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนเป็นการนำข้อเท็จจริงที่มีอยู่จริงมาสอบถาม มิใช่เป็นการวางตัวไม่เป็นกลางหรือขึ้นว่าเจ้าของอาคารชุดกระทำความผิด

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบรัฐสภาตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการดูแลและคานอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย ซึ่งจะต้องอยู่ในขอบเขต

แห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและเป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติวางกรอบการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักทั่วไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นอิสระ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ทั้งประเทศ ไม่ว่าจะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องคำนึงถึงปวงชนชาวไทยอันเป็นผลประโยชน์ประเทศชาติโดยรวม จะมุ่งแต่เฉพาะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตหรือจังหวัดที่ตนได้รับเลือกมาได้ สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่นหรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องรับว่าวันที่ ๑๘ - ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ตนและคณะ รวม ๘ คน เดินทางลงไปในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตรวจสอบการก่อสร้างอาคารชุดซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๘๖๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีการพุดจากับพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน ตามที่มีการกล่าวอ้างจริง แม้ผู้ถูกร้องจะได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการไปดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงจากบุคคลภายนอก แต่พิจารณาการกระทำตามคำกล่าวอ้างซึ่งมีสองการกระทำ ได้แก่ การกระทำกรณีและผู้ถูกร้องพุดจาโดยใช้ถ้อยคำและมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อพันตำรวจโท ประเทือง เกี่ยวกับการไม่ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีกรณีที่พบเห็นการก่อสร้างที่ผิดกฎหมาย และกรณีไม่จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่า การกระทำความผิดของผู้ถูกร้องเป็นเพียงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการแสดงพฤติกรรมและใช้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องคงเป็นเพียงการไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ของพันตำรวจโท ประเทือง ในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรกะรนเท่านั้น สำหรับการกระทำกรณีและผู้ถูกร้องพุดจาท่อนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน ก็เป็นเพียงการสอบถามข้อมูลและรับฟังคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารชุดดังกล่าวเพื่อให้มีการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวก่ายหรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑)

อย่างไรก็ดี พฤติกรรมของผู้ถูกร้องในการแสดงท่าทางและการใช้ถ้อยคำต่อพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน หากบุคคลใดเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม

ต่อสถานะหรือตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาอันเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย องค์กรหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมดำเนินการได้ตามที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุพท์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๕๙ ก วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

นายธรรมรงค์ จันทร์ด้า

นางสาววรรณรัตน์ สุพรรณธีรากร ผอ.กค. ๓

นายบท นามบุตร ผอ.สค. ๒

นางสาวธาริณี มณีรอด ผอ.สค.๔

นายมนตรี กนกวารี ผู้ทรงคุณวุฒิฯ

ย่อโดย นายธรรมรงค์ จันทร์ด้า

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๗